

Živnostenské právo a podnikání

letní semestr 2025

**SLEZSKÁ
UNIVERZITA**
FAKULTA VEŘEJNÝCH
POLITIK V OPAVĚ

JUDr. Michal Vitek, Ph.D.

Odborný asistent, ÚVSSP

michal.vitek@fvp.slu.cz

Podmínky absolvování předmětu

**SLEZSKÁ
UNIVERZITA**
FAKULTA VEŘEJNÝCH
POLITIK V OPAVĚ

Získ 80 kvalifikačních bodů.

Body je možné získat:

- a) Aktivní účastí v rozsahu max. 10 bodů (účast nad 70%)
- b) Vypracováním eseje na zvolené téma v rozsahu max. 10 bodů
- c) Písemným testem z předmětu max. 100 bodů

Doporučená literatura:

- Zákon + komentář
 - Studijní opory
 - Monografie (zejména Wolters Kluwer)
 - www.epravo.cz, www.pravniprostor.cz
-

Blok A)

Živnostenské právo

Základní milníky tématu:

- role podnikání v ekonomice
- závislá vs. samostatná činnost
- „svět“ podnikatele a veřejnoprávní zásahy
- geneze veřejnoprávní úpravy podnikání
- současná koncepce veřejnoprávní úpravy podnikání
- pojem živnosti a živnostenského práva
- druhy živností

Výchozí definici podnikání nabízí **základní předpis soukromého práva**, tedy zákon č. 89/2012 Sb., Občanský zákoník (dále jen „**ObčZ**“ či „**Občanský zákoník**“), a to v ust. § 420 odst. 1:

„Kdo samostatně vykonává na vlastní účet a odpovědnost výdělečnou činnost živnostenským nebo obdobným způsobem se záměrem činit tak soustavně za účelem dosažení zisku, je považován se zřetelem k této činnosti za podnikatele.“

Definiční znaky podnikání:

1. Samostatnost
 2. Na vlastní účet a na vlastní odpovědnost
 3. Živnostenským či jiným obdobným způsobem
 4. Soustavnost
 5. Za účelem dosažení zisku
-

Výchozí definici podnikání nabízí **základní předpis soukromého práva**, tedy zákon č. 89/2012 Sb., Občanský zákoník (dále jen „**ObčZ**“ či „**Občanský zákoník**“), a to v ust. § 420 odst. 1:

„Kdo samostatně vykonává na vlastní účet a odpovědnost výdělečnou činnost živnostenským nebo obdobným způsobem se záměrem činit tak soustavně za účelem dosažení zisku, je považován se zřetelem k této činnosti za podnikatele.“

Právní obory upravující podnikání:

- právo občanské a obchodní
 - právo spotřebitelské
 - právo duševního vlastnictví
 - právo obchodních korporací
 - právo hospodářské soutěže
 - pracovní právo
 - právo živnostenské
 - právo daňové
 - ostatní regulatorní právní oblasti
-

Veřejnoprávní regulace podnikání - vývoj

SLEZSKÁ
UNIVERZITA
FAKULTA VEŘEJNÝCH
POLITIK V OPAVĚ

- O živnostenském právu v užším slova smyslu hovoříme až v realitě 19. století, konkrétně v podobě vydání zákona č. 227/1859 ř.z., živnostenského řádu, přijatého v r. 1859, účinného od 01.05.1860, a to na celém území tehdejšího habsburského státu, jehož součástí byly rovněž země Koruny české
 - Odlišnost od recentního pojetí živnostenského práva představovalo také vyčlenění soudní agendy z působnosti obecných soudů do působnosti specializovaných soudů živnostenských, a to v souladu se zákonem č. 218/1896 ř.z. o zavedení živnostenských soudů a soudnictví
-

Zákon č. 455/1991 Sb., živnostenský zákon

Rozdělení normy:

- Právní zakotvení pojmu živností a jejich systematické členění (§ 2 – 4, § 9);
 - Podmínky provozování živností (§ 5 – 18)
 - Úprava živností ohlašovacích (§ 19 – 25)
 - Úprava živností koncesovaných (§ 26 – 27)
 - Úprava rozsahu živnostenského oprávnění (§ 28 – 44)
 - Úprava vzniku, změny a zániku živnostenského oprávnění (§ 45 – 60)
 - Úprava oblasti živnostenské kontroly a přestupků
-
- + přílohy č. 1 až 4: seznamy živností

§ 6 ŽZ: obecné podmínky provozování živnosti:

- a) plná svéprávnost;
 - b) bezúhonnost;
 - c) dále se vyžaduje absence některé z překážek provozování živnosti uvedených v § 8 ŽZ.
-

Svéprávností se rozumí způsobilost nabývat pro sebe vlastním právním jednáním práva a zavazovat se k povinnostem, tedy právně jednat. Podmínka svéprávnosti má význam u fyzických osob, u kterých dochází k postupnému nabývání svéprávnosti a nabytí plné svéprávnosti dosažením plnoletosti, tedy věku 18 let. ŽZ umožňuje i dřívější nabytí plné svéprávnosti dosažením věku, a to souhlasem soudu na návrh zákonného zástupce.

Za **bezúhonnou** se podle ust. 6 odst. 2 ŽZ nepovažuje taková osoba, která byla pravomocně odsouzena pro trestný čin spáchaný úmyslně, jestliže byl tento čin spáchán v souvislosti s podnikáním, anebo s předmětem podnikání, o který žádá nebo který ohlašuje, pokud však již nedošlo k zahlázení trestu. Bezúhonnost je povinna prokázat jak osoba domácí, tak zahraniční, přičemž u zahraniční osoby se prokazuje dokumentem obdobným k výpisu z rejstříku trestů a současně výpisem z rejstříku trestů v České republice.

Překážky provozování živnosti:

- a) **prohlášení konkurzu a vedení insolvenčního řízení**, a to ode dne, kdy došlo v průběhu insolvenčního řízení k prodeji obchodního závodu v rámci zpeněžení majetkové podstaty úpadce. Překážka se týká také osoby, u níž soud rozhodnul pravomocně o zrušení konkurzu proto, že majetek této osoby nestačí pro uspokojení věřitelů;
- b) **uložení zákazu činnosti**, která se kryje s věcným vymezením živnosti, kterou uvedená osoba provozuje, přičemž zákaz činnosti může být uložen rozhodnutím správního orgánu či soudu (tedy uložením trestu);
- c) **nabytí právní moci rozhodnutí o zrušení živnostenského oprávnění osoby**. O zrušení živnostenského oprávnění rozhodne živnostenský úřad v souladu s § 58 odst. 2 ŽZ tehdy, pokud podnikající osoba závažným způsobem porušení podmínky stanovené ŽZ či zvláštními právními předpisy

Zvláštní podmínky provozování živnosti

SLEZSKÁ
UNIVERZITA
FAKULTA VEŘEJNÝCH
POLITIK V OPAVĚ

V případě tzv. **zvláštních podmínek provozování živnosti** podle § 7 ŽZ hovoříme o podmínky odborné či jiné způsobilosti, pokud je ŽZ či jiné právní předpisy vyžadují.

Zvláštní podmínky lze rozdělit na:

i) kvalifikační podmínky a

ii) podmínky prokazování odborné a jiné způsobilosti a dokládání praxe, zejména prostřednictvím odpovědného zástupce

Zvláštní podmínky provozování živnosti

SLEZSKÁ
UNIVERZITA
FAKULTA VEŘEJNÝCH
POLITIK V OPAVĚ

Institut **odpovědného zástupce** upravený v ust. § 11 slouží k zajištění splnění podmínky odborné způsobilosti u podnikatele, který sám takovou způsobilostí nedisponuje. Právnícká osoba je povinna ustanovit odpovědného zástupce vždy, pokud provozuje regulovanou živnost. Odpovědný zástupce právnické osoby musí v takovém případě splnit sám i obecné podmínky provozování živnosti, tedy bezúhonnost a plnou svéprávnost. Odpovědným zástupcem rovněž nemůže být osoba, u které je dána některá z překážek provozování živnosti.

Jednotlivé povinnosti provozování živnosti

**SLEZSKÁ
UNIVERZITA**
FAKULTA VEŘEJNÝCH
POLITIK V OPAVĚ

1. **Zřízení a označení provozovny:** povinnost oznamovací a označovací
 2. **Povinnost zajištění účasti odpovědného zástupce**
 3. **Povinnost označení místa podnikání pro doručování písemností**
 4. **Povinnost zajistit, aby v provozovně byly doklady prokazující způsob nabytí prodávaného zboží**
-

A) Ohlašovací a B) Koncesované

Ad A) Ohlašovací živnosti:

1. Řemeslné
2. Vázané
3. Volné živnosti

Ad B) Koncesované

Dělení živností podle druhové činnosti:

- mezi **živnostmi obchodní** řadíme ty z živností, jejichž předmětem činnosti je koupě zboží za účelem dalšího prodeje či pronájmu zboží;
 - **živnosti výrobní** spočívají ve výrobě, prodeji a opravě zboží;
 - **živnosti poskytující služby** poskytují činnosti spořívající v poskytování oprav a údržby věcí, přepravě osob a zboží, provozu cestovních kanceláří, ubytování, hostinské činnosti a dalších obdobných činností.
-

Konkrétní předmět živnostenské kontroly se zaměřuje na:

- a) ověření skutečností, zda příslušná osoba disponuje příslušným živnostenským oprávněním a skutečností, zda je sama osoba způsobilá k výkonu živnosti,
- b) kontrolu konkrétních podmínek stanovených právní úpravou pro předmětný druh živnosti; v souladu s tím také například dodržování povinností při značení lihu a nakládání s lihem podle § 69a odst. 2 ŽZ;
- c) kontrolu skutečností vyplývajících z povinností umístění a označení provozovny, vč. plnění dalších povinností ve vztahu k provozovně;

kontrolu dalších skutečností vztahujících se k živnostenskému podnikání, které vyplývají ze zvláštních právních předpisů (ochrana spotřebitele) – v případě takového zjištění postoupí živnostenský úřad věc věcně příslušnému orgánu k dalšímu procesnímu postupu

Kontrola na úseku živnostenského podnikání

SLEZSKÁ
UNIVERZITA
FAKULTA VEŘEJNÝCH
POLITIK V OPAVĚ

Živnostenská kontrola v individuálním případě je zahajována výlučně z moci úřední, a to jak na základě známých živnostenskému úřadu z úřední činnosti, tak na podnět soukromé osoby, která nemá na předmětném úseku žádnou působnost. Při vyhodnocení podaného podnětu k zahájení živnostenské kontroly se přiměřeně užijí ustanovení § 42 SŘ.

Vymezení rozsahu živnostenské kontroly vychází z ust. § 60a ŽZ. Živnostenské úřady zejména sledují, zda a jak jsou plněny povinnosti stanovené živnostenským zákonem, ustanoveními zvláštních předpisů vztahujícím se na živnostenské podnikání, poskytování služeb podle § 69a, tedy v případech přeshraničního poskytování služeb, a dále na podmínky provozování živnosti uložené v rozhodnutí o udělení koncese

Trestněprávní rovina živnostenského podnikání

SLEZSKÁ
UNIVERZITA
FAKULTA VEŘEJNÝCH
POLITIK V OPAVĚ

Možný následek porušení povinností ŽŽ může směřovat i do závěru o trestněprávním postihu, a to zejména v podobě spáchání trestného činu neoprávněného podnikání podle § 251 zákona č. 40/2009 Sb., trestního zákoníku („TZ“). Toho se dopustí ten, kdo neoprávněně ve větším rozsahu poskytuje služby nebo provozuje výrobní, obchodní či jiné podnikání. Možným trestem je v závislosti na rozsah způsobené škody či motiv sazba až osmi let trestu odnětí svobody. Na místě je rovněž zmínit skutkovou podstatu t.č. poškozování spotřebitele podle § 253 TZ.

Pokud se živnostenský úřad v rámci své kontrolní činnosti dozví o skutečnostech, které nasvědčují možné spáchání trestného činu, je povinen věc bez zbytečného odkladu předat orgánu činnému v trestním řízení, který následně činí odpovídající úkony prověřování podle zákona č. 141/1961 Sb., trestního řádu

Městský úřad Lipník nad Bečvou
Odber správních činností a obecní živnostenský úřad
nám.T.G.Masaryka 89, 751 31 Lipník nad Bečvou

Č. j.: MU/03844/2016/OsČaŽÚ-ŽK
Sp. značka: Sp.zn. MU/02517/2016/593

Výpis z živnostenského rejstříku

Obchodní firma: **Stožby ŠVARC s.r.o.**
Sídlo: **Lipník nad Bečvou V-Podhoří 13, 751 31, Lipník nad Bečvou**
Identifikační číslo osoby: 28577744

Živnostenské oprávnění č. 1

Předmět podnikání: **Silniční motorová doprava - nákladní provozovaná vozidly nebo jízdními soupravami o největší povolené hmotnosti přesahující 3,5 tony, jsou-li určeny k přepravě zvířat nebo věcí, nákladní provozovaná vozidly nebo jízdními soupravami o největší povolené hmotnosti nepřesahující 3,5 tony, jsou-li určeny k přepravě zvířat nebo věcí.**

Vznik oprávnění: **06.10.2009**
Doba platnosti oprávnění: **na dobu neurčitou**

Úřad příslušný podle § 71 odst. 2 Živnostenského zákona: **Městský úřad Lipník n. Bečvou**

V Lipníku nad Bečvou dne 23.02.2016

Jana Dvořáková
vedoucí úseku obecní živnostenský úřad

JD

Blok B)

Právní formy podnikání

**SLEZSKÁ
UNIVERZITA
V OPAVĚ**
POLITIK V OPAVĚ

Podnikání je možné realizovat:

- jako fyzická osoba
- prostřednictvím účasti na právnické osobě

Účast na právnické osobě:

- založení
 - vznik právnické osoby
-

Pro právní poměry právnické osoby je nejrelevantnější zakladatelské právní jednání (listina, smlouva):

- a) určení **názvu** společnosti
 - b) určení **sídla** společnosti (prokázání titulu k umístění)
 - c) určení **společníků** společnosti včetně uvedení jejich podílů, přičemž společníky mohou být jak právnické, tak fyzické osoby. Vzhledem k povinnostem stanoveným na základě zákona č. 37/2021 Sb., o evidenci skutečných majitelů, je vyžadováno, aby do jím zřizované evidence skutečných majitelů byl zapsán tzv. skutečný majitel společnosti, tedy osoba, která v konečném důsledku vlastní či kontroluje právnickou osobu nebo právní uspořádání;
 - d) **určení předmětu podnikání** a činnosti společnosti, přičemž předmět podnikání musí odpovídat některé ze zákonem definovaných živností, a pokud se nejedná o podnikání živnostenské, potom některému druhu podnikání upravenému zvláštními právními předpisy;
 - e) **určení výše základního kapitálu**, vkladů společníků a způsobu splacení základního kapitálu, přičemž společnost není povinna složenou výši základního kapitálu mít alokovanou na svém účtu – základní kapitál se může ve společnosti nacházet formou hmotného majetku či závodu jako takového. V takovém případě je však vyžadováno, aby vklad základního kapitálu byl znalecky oceněn.
-

Pro právní poměry právnické osoby je nejrelevantnější zakladatelské právní jednání (listina, smlouva):

- f) **určení právní formy** a doby trvání společnosti, přičemž společnost se nemůže odchýlit od některé z právních forem, které ZoK předepisuje. Co do trvání společnosti zákon umožňuje, aby byla společnost zřízena na dobu určitou i neurčitou, přičemž v naprosté většině případů je společnost zřizována právě na dobu neurčitou;
 - g) **stanovení orgánů společnost**, tedy zejména statutárního orgánu, v některých případech také orgánu dozorového;
 - h) **vymezení počtu a kompetence členů statutárního orgánu** – pokud společenská smlouva tuto skutečnost jinak neupraví, má se za to, že statutární orgán jedná způsobem, který pro jeho jednání stanoví zákon;
 - i) **vymezení kompetencí valné hromady společnosti**, přičemž valná hromada, jako vrcholný orgán společnosti, je oprávněn rozhodovat v zásadě ve všech jím vymezených záležitostech společnosti. Předmětem úpravy ve společenské smlouvě bývá také stanovení minimálních kvór a kvalifikovaných většin pro rozhodování společnosti;
 - J) **další ustanovení společenské smlouvy** (například pravidla pro převod, rozdělení a zastavení podílů, pravidla zániku účasti společníka, stanovení příplatkové povinnosti a další).
-

**SLEZSKÁ
UNIVERZITA**
FAKULTA VEŘEJNÝCH
POLITIK V OPAVĚ

Díky!
